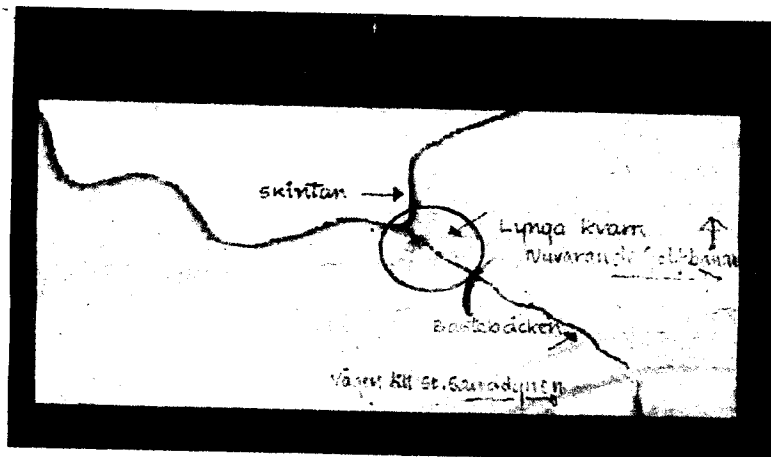

"Lynga kvarn" gården vid "Skintan".

VANDRING 2019-04-16

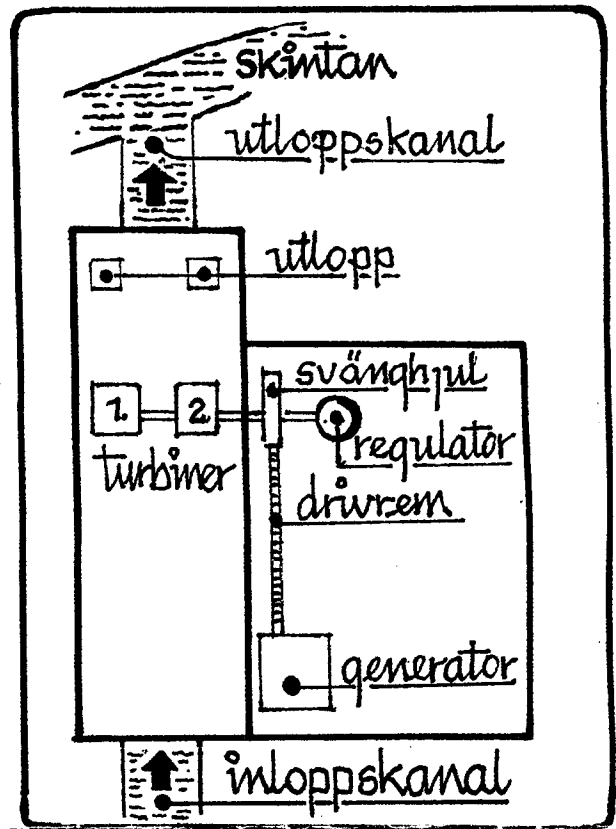
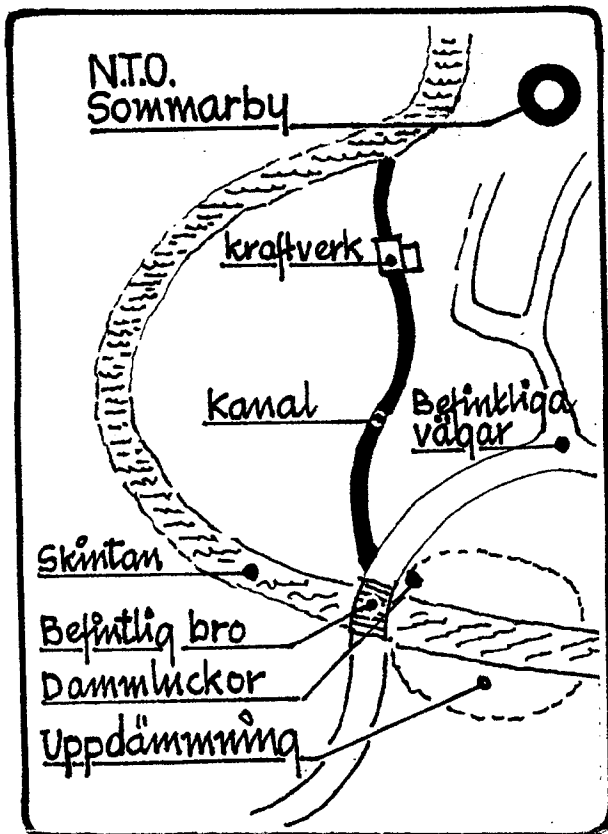
Gården och kvarnen har gamla anor. Redan 1795 finner man den på en historisk karta över Gullbrandstorps by och dess utmarker. Kvarnen drevs av vatten från Bastabäcken. Troligtvis var vattentillgången större än i dag. Fallhöjden var fem meter och skovelhjulet fyra till fem meter i diameter. Detta räckte till för att driva en kvarnsten på drygt metern i diameter. På bilden ses de sista ägarna Adolf och Nancy Andersson. De kom att flytta till Gullbrandstorps by och den elektrifierade kvarnen vid smedjan och gamla Konsum. Kvar av "Lynga Kvarn" är endast en sprucken kvarnsten vid vägen.

C.J.

På bilden syns de sista ägarna Adolf o. Nancy Andersson.

Lynga Elektriska Kraftverk.

GULLBRANDSTORPS HEMBYGDSFÖRENING.

År 1910 fick några lantbrukare idén till att bygga ett kraftverk på plats i ån Skintan. Skintan eller Haverdalsån har sin upprinnelse i Skintaby och sitt utlopp i havet mellan Haverdals- och Villshärads stränder. Genom att göra en fördämning vid bron i Lynga fick man ett vattenmagasin för driften. Eftersom Skintan gör en halvcirkelformad sväng kunde man leda vattnet genom en grävd kanal tvärs över näset och möta ån igen med en fallhöjd på 4-5m.

1918 var kraftverket färdigt. Två turbiner fanns, en större och en mindre, monterade på samma axel. Den mindre användes under nätter och helger då strömbehovet var litet. Den stora turbinen användes då som svänghjul och vice versa. Vid riktigt stora uttag användes båda. På detta sätt blev anläggningen 3-växlad vilket var unikt för sin tid. För distribution av elen användes stolpar av fällda ekar vilka kunde ha de mest krokiga former. Kraftverket hade inte lyckan med sig. Många problem uppstod. Uppströms i ån fanns nämligen en vattendriven kvarn (Bäckamo). Vid låga vattenflöden behöll kvarnen vattnet för eget bruk och turbinerna i kraftverket stannade. När man ringde till kvarnägaren och klagade fick man svaret " jag behöver vattnet på måndag för då har jag mycket att mala". Vid ett annat tillfälle började muren i maskinhallen att läcka och hela hallen stod under vatten. Man fick bråttom med att stänga av och lyfta upp den dyrbara generatören. En annan felbedömning var att abonnenterna betalade en fast summa varje år (75-100 kr.) varför många lät ljuset brinna både natt och dag. Problemen resulterade att det blev en mycket opålitlig tillgång på ström. För att veta om det fanns ström i ledningen brukade man därför sticka ner fingrarna i lamp-hållaren och känna efter. Kraftverksbolaget fick därför i folkmun öknamnet " AB Lynga Elektriska Mörker". Ett leveransavtal med Sydsvenska Kraft blev följden, eftersom många hade hunnit att skaffa sig eldrivna maskiner som pumpar hackelseverk mm. Till slut blev följden ändå att kraftverket fick läggas ner. Därmed följde också tragiska konkurser för en del andelsägare. /C.J.

Resterna av kraftverket finns att se vid **Lynga Kvarn**. Åk över bron och sväng vänster mot NTO sommarby. Längst bort till vänster i skogskanten finner du resterna av maskinhallen nästan helt intakt efter mer än 100 år.